

סיכום פרק כה'

חטא ישראל בשטים ותיקון פנחס בן אלעזר

החטא והעונש (א'-ה'):

עצת בלעם: משלא הצליחו להביס את ישראל בקללה יעץ בלעם כיצד אפשר לגרום בדרך אחרת רעה לישראל: ע"י החטאתם בזנות. (רש"י לבמדבר כ"ד, יד).

זנות וע"ז: בני ישראל ישבו בשטים, והעם התחיל לזנות אל בנות מואב. בהמשך לכך השתתפו ישראל בסעודות שעשו בנות מואב לאליליהן. בנות מואב הוציאו להם דמות של ע"ז (בעל פעור) ואמרו להם להשתחוות לו, וכך הגיעו ישראל מזנות לע"ז.

* **בשמות ל"ד, טו-טז** הזהירה התורה מפני הידרדרות כזאת שאדם יאכל מקורבן ע"ז, יתחתן עם הגויים ויעבוד לאלוהיהם.

* **ביהושע כ"ב** הוזכר עוון פעור בתוכחת עם ישראל לשניים וחצי השבטים, כשרצו ללמד אותם כמה חמור הוא עוון ע"ז.

תגובות ה' לחטא: א. "ויחר אף ה' בישראל" – ה' כעס עליהם והענישם במגיפה. ב. אמר למשה לקחת את כל ראשי העם (כדי לשפוט את העובדים לפעור) ולהוקיעם לה' נגד השמש (לתלות את העובדים לפעור לעיני כולם).

תגובת משה לחטא: משה עשה כדברי ה' וצווה את שופטי ישראל להרוג את החוטאים.

מעשה זמרי בן סלוא (ו'):

נשיא שבט שמעון החל לחטוא עם **כזבי בת צור בת מלך מדיין** לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל, ואמר למשה: אם אסור לי להיות עם גויה - מי התיר לך להתחתן עם בת יתרו? (טענתו אינה נכונה שהרי משה גייר אותה. כמו כן התחתן איתה לפני מתן תורה).

תגובת משה ועדת בני ישראל למעשה זמרי: בני ישראל בכו. ממשה נתעלמה הלכה שצריך להרוג את זמרי על מעשה זה.

פנחס בן אלעזר (ז'-י"ג):

תגובת פינחס: פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן נכנס לאוהל ("קובה") שבה היו זמרי וכזבי, הרג את שניהם ברומח והמגיפה נעצרה.

שכרו של פינחס: פינחס קינא את קנאת ה' ובמעשהו גרם לכך שה' הפסיק לכעוס על ישראל, וכך הצילם מהשמדה.

פינחס קבל ברית שלום. הוא וזרעו קבלו ברית כהונת עולם:

למרות שברית כהונת עולם ניתנה לאהרן ולזרעו, הרי שניתנה לאהרן ולבניו ולבנים שיולידו אחריהם. אבל פנחס כבר נולד אז ולכן לא נכלל בברית זו קודם לכן, ועתה נכללו גם הוא וזרעו בברית זו.

"צרור את המדיינים" (ט"ז-י"ח):

- ישראל נצטוו לשנוא את המדיינים ("צרור" כמו "צורר", אויב) ולהכותם.
- **מדוע המדיינים ולא המואבים?** המדיינים נענשו בגלל שהחטיאו את ישראל בעוון פעור, אך המואבים לא נענשו, למרות שבנות מואב החטיאו את ישראל, בגלל שרות היתה צריכה להיוולד ממואב, ולכן לא רצה ה' להשמידם.

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

שאלות ותשובות פרק כה		
מס' שאלה	שאלה	תשובה
1 כה החטאים בשטים ועונשם (א' – ה')	<p>"עבירה גוררת עבירה".</p> <p>א. מה היה חטא בני ישראל ומה היה החטא שבא בעקבותיו?</p> <p>ב. עיין בפסוקים ו' וי"ח וברש"י לפסוק י"ח ולפסוק ל"א, ב. אם נאמר שזנו ישראל אל בנות מואב, מדוע נאמר אחר כך (פס' י"ז) "צרור את המדיינים והכיתם אותם"?</p> <p>ג. מה היה עונשם של העובדים לפעור? היעזר ברש"י לפסוק ד'.</p>	<p>א. בני ישראל חטאו בזנות, ובעקבות כך חטאו בע"ז כי הושפעו מבנות מואב.</p> <p>ב. בנות מדיין השתתפו בחטא והזנו גם הן את בני ישראל (רש"י: כדי להטעותם אחר פעור). מעבר לכך, המואבים נהגו כך בגלל חששם מישראל, אבל המדיינים נהגו כך ללא חשש לפגיעה מישראל ונכנסו לריב לא להם ומשום כך נענשו.</p> <p>ג. "והוקע אותם לה' נגד ה'", עונש בתליה לעין כל.</p>
2 כה איש ישראל והמדיינית (ו' – ט')	<p>א. מה היה החטא הנוסף של "איש מבני ישראל" עם המדיינית? היעזר ברש"י לפסוק ו'.</p> <p>ב. מדוע מפרש רש"י כי נתעלמה ממשה הלכה? והיכן ראינו מקרים אחרים בספר במדבר בהם נתעלמה ממשה הלכה?</p> <p>ג. מי ידע את ההלכה, ממי למד אותה, כיצד נזכר בה ומדוע היה הוא בעצמו המבצע של ההלכה? (רש"י לפסוק ז').</p>	<p>א. לא רק שבני ישראל זנו אחר בנות מואב ובעקבות כך גם חטאו בע"ז, אלא בא זה ו"נופף" בדבר ללא בושה והעז פניו כנגד משה רבנו בשאלה מקנטרת – אם זו אסורה מי התיר לך את בת יתרו?</p> <p>ב. בעניין זה לא נאמר שאמר להם משה תשובה, אלא שכל העם בוכים ושבא פנחס בן אלעזר והרגם, ומשום כך אומר רש"י (ע"פ מס' סנהדרין) כי נתעלמה הלכה ממשה.</p> <p>בפסח שני (במדבר ט'), באיש מקושש עצים בשבת (במדבר ט"ו) ובבנות צלפחד (במדבר כ"ז) ראינו כי נתעלמה הלכה ממשה.</p> <p>ג. פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ראה מעשה ונזכר בהלכה. את ההלכה למד קודם לכן ממשה רבנו עצמו, אלא שעתה בא פנחס והזכירה (למשה עצמו הייתה נגיעה אישית בדבר, שהרי זמרי כיוון את הדברים אישית אליו). מכיוון שהוא היה זה שאמר את ההלכה, היה הוא גם השליח לביצועה.</p>
3 כה פנחס אלעזר (י' – י"ג)	<p>עיין בפסוקים י' – י"ג.</p> <p>א. מהי הברית שניתנה לפנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן על מעשהו? היעזר ברש"י לפסוק י"ג.</p>	<p>א. לפנחס ניתנה "ברית שלום", "ברית כהונת עולם" כי למרות שברית כהונת עולם ניתנה לאהרן ולזרעו היא ניתנה לו ולבניו ולבנים שיולידו אחריהם, אבל פנחס כבר נולד אז ולכן לא נכלל בברית זו קודם לכן, ועתה נכללו גם הוא וזרעו בברית זו.</p>
4 כה	<p>א. מהן הסיבות לכך שסיפר הכתוב מי היה איש ישראל החוטא? (רש"י לפסוק י"ד).</p> <p>ב. מדוע נזכר מיהי המדיינית החוטאת? (רש"י, ט"ו).</p> <p>ג. מהי משמעות המלה "צרור" שבפסוק י"ז (רש"י) והיכן נכתב שקיימו ישראל דבר זה?</p>	<p>א. 1. כשם שנכתב שם הצדיק לשבח, היה מקום לכתוב גנותו של הרשע.</p> <p>2. הכתוב סיפר שהיה נשיא בית אב לשמעוני כדי להודיע שבחו של פנחס בכך, שלמרות שהחוטא היה נשיא לא נרתע פנחס מחובתו.</p> <p>ב. הכתוב הזכיר מי היא המדיינית החוטאת כי היא הייתה בתו של אחד מראשי אומות בית אב במדיין (= אחד מחמשת מלכי מדיין) – עד כדי כך הגיעה שנאתם לישראל שאפילו בת מלך השתתפה בכך.</p> <p>ג. המלה "צרור" היא פועל בהווה של המילה "צוררים" – אויבים, דהיינו עלינו לחשוב עליהם ולהתייחס אליהם כאויבים.</p> <p>בבמדבר ל"א, א – יב מסופר שקיימו ישראל דבר זה: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדיינים" וגו'.</p>